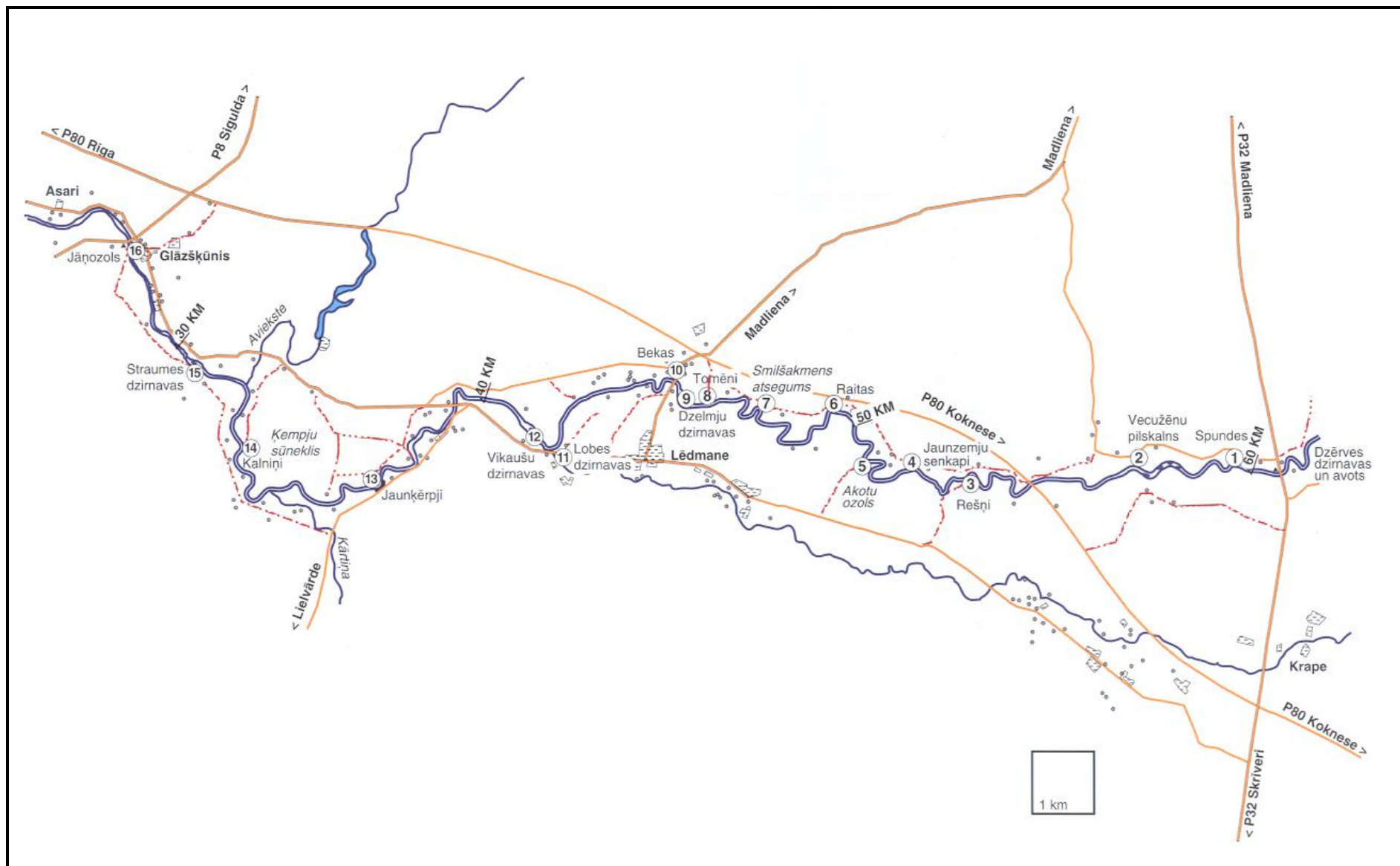

Dzērves tilts (šoseja Skrīveri – Madliena) – Glāzšķūnis (šoseja Ķegums – Sigulda)
Apmēram 30 km

Informācija no ūdenstūrisma ceļveža „Pa Ogres upi”

Gundars Patmalnieks

Rīga, 2004

Jauks maršruts. Reta izdevība tik tuvu pie Rīgas braukt cauri mežiem. Krāčainu posmu nav daudz, bet straume nes labi. Iekāpt visērtāk labajā krastā lejpus tilta. Upe tek cauri mežiem. Stāvi krasti. Gadās pa krācītei.

Pēc 10 min. brauciena izkāpjām labajā krastā.

1. „Spundes”. Skaists, sakopts krasts ar lapeni. Lieliska vieta nometnei.

Pēc 5 minūšu brauciena sākas mierīgāks ūdens. Parādās salas. Ceturtā sala apaugusi lieliem krūmiem. Tai pretī, labajā krastā atrodas pilskalns.

2. Užēnu pilskalns. Izkāpšana nav ērta – stāvs krasts. Visērtāk izkāpt pretī salas lejasdaļai. Lai nokļūtu pilskalnā, ap 200 m jāizlaužas cauri aizaugušam mežam. Jāiet taisni projām no upes, ziemeļu virzienā. Viegli apmaldīties. Taciņas meklēt nav vērts. To nav. Pilskalns atrodas lauku ceļa līkumā. Patiesībā ceļš pārrakts pāri pilskalna malai.

Pazems, izteikts pilskalns. Plakana, klaja virsa. Mazliet klajāka ziemeļu nogāzē, pārējās stipri aizaugušas. Pilskalns zems jo vairākus gadsimtus izmantots par tīrumu, kolhozu laikos bijis arī grants karjers. E. Brasiņš: „Vecužānu pilskalns ir gandrīz pilnīgi iznīcināts apcietinājums, kura aizsardzībai vairs nav nozīmes.”

J. Urtāns izteicis pieņēmumu, ka tieši šī ir Atskaņu hronikā minētais Remines pilskalns. Kur 13. gs. 30-tos gados pēc sirojuma uz Sāmu salu atpūtās ap 500 vīru liels lietuviešu karaspēks. Tur viņiem arī uzbruka ap 400 vīru liels latgaļu un līvu karaspēks 12 zobenbrāļu vadībā. Mūsējie vinnēja, un

Ar lielo laupījumu gāja,
Nu savās mājās priecīgi,
Kur dālija to līdzīgi.

„Atskaņu hronika” 1550.

Tāda, lūk, vēsture. Laba? Slikta? Mūsējā.

Interesanta ir teika par pili, kura nogrimusi avotiņā pilskalna pakājē. To sauc par pilskalna avotiņu (brikšņos grūti atrast). No tā laika pilskalnā patstāvīgi rotājās divi mazi bērni, no kuriem ļaudis baidījušies. Tikai pēdējos gados bērni nav manīti.

Upmalā mazliet uz augšu, atrodas akmeņu krāvums, kuru esot velns sanesis, jo gribējis tiltu celt uz viņā krastā esošajām vēdzirnavām. Vēl tagad tur atrodas vēja kalns. Tikai atrast šo akmens kaudzi būs pagrūti, mežs traki aizaudzis.

Nokāpjot no pilskalna, interesanti aiziet ap 100 m uz austrumiem līdz „Jaunužēnu” māju zīmei – lielam apstrādātam klintsbluķim starp diviem vareniem ozoliem.

Braucot tālāk, aiz līkuma upi šķērso elektrības vadi (izmantojot kā orientieri, ja esat „paskrējuši” garām Užēnu pilskalnā, bet noteikti gribējāt to apskatīt). Upe lēna, mežaina. Krasti stāvi, aizauguši, nav kur izkāpt.

Pēc 10 minūšu brauciena upi šķērso elektrības kabelis. Kreisajā krastā soliņš. Ciešama vieta nometnei. Pēc pāris līkumiem. 53. km, liels dzelzsbetona tilts – nepabeigtā Maskavas maģistrāle. Ceļš, kurš nekur neved, vienkārši izbeidzas mežā. Tomēr nupat šī ceļa asfaltēšanā tiek iesaistīta Eiropas nauda. Būšot.

Pamazām upe kļūst straujāka, interesantāka, krasti zemāki, ne tikai mežaini. Pēc 15 minūtēm kreisajā krastā redzama pirtiņa.

3. „Rešņi”. Saimnieki piedāvā naktsmītnes namiņā un pirti.

Pēc 10 minūšu brauciena egļu mežs beidzas. Straume arī. Kreisajā krastā netipiska ainava – priežu jaunaudzīte (kolhoza laikā stādīta) un pļaviņa, līdz ūdenim izraktas kāpnītes. Lieliska vieta nometnei. Pie lielas egles kādus 50 - 100 m uz leju esot arī avots ar sēra garšu (neizdevās atrast, iespējams, ka aizaudzis vai aizbērts ciet). Tomēr interesantākais ir pretējā krastā.

4. Jaunzemju senkapi. Pie labā krasta nelielas saliņas un vecupes atteka. Tur arī ieteicams izkāpt. Jāiet ap 50 m cauri krasta krūmiem projām no upes ziemeļu virzienā.

Kamēr nav saplakušas lapas, kapu kalniņš redzamas uzreiz.

Apaudzis liepām, pakājē ozoli, bērzi. Ap kalniņu var redzēt agrā dzelzs laikmeta zemgaļu kapu kalniņiem tipiskā akmeņu apļa fragmentus. Kad vējš izgāzis kādu liepu, zem tās saknēm atrasti seni apbedījumi. Arheologi saka – esot 2 - 4 gs.

Līdz II Pasaules karam kalniņā atradušies 3 no akmens izcirsti krusti ar paplašinātiem, apaļiem galiem. Iespējams, ka uzkalniņā un tā pakājē bijuši arī viduslaiku apbedījumi. Ir taču skaidrs, ka kārtīgi saimnieki, un arī kalpi, kuri šajos tīrumos un pļāvās visu mūžu sviedrus lējuši labāk gulēs turpat, kopā ar saviem senčiem, nevis ļausies sevi vest koka kastē pa grabošu lielceļu uz daudzas verstis attālo „svētīto zemi”.

Tagad vecie ļaudis aiziet uz turieni tāpat vien – pasēdēt padomāt. Varbūt tādas arī ir mūsu tautas svētvietas. Nevis kaut kas grandiozs, nevis iedomāto kosmisko

enerģiju un Visuma vibrāciju centri. Bet vienkārši vietas, kur mēs esam bijuši, un atstājuši tur savu Dvēseli.

Kalniņa malā apmēram 50 m garš akmeņu krāvums. Izskatās – nu ļoti interesants. Izrādās esot savest „kolhoza laikos”, lai būvētu tiltu vai dambi pāri mazliet tālāk redzamajai graviņai. Bet mēs domājam...

Lieli atklājumi (varbūt pat vēl lielāki) gaida mazliet tālāk. Arheologi, apskatot kapu kalniņu izteica pieņēmumu, ka jābūt arī apmetnei. Ap 10 m no „Jaunzemju” rijas ziemeļu virzienā redzams garens, bērziem apaudzis kalns, senkrasta nogāze. Kā stāstīja sirma māmuļa „Jaunzemju” saimniece: „Kad es šeit atnācu (Ulmaņlaikos), tur jau nekā nebija, bet toreiz vecie ļaudis stāstīja, ka tur augšā esot bijis akmens valnis. To izvazājuši jaunsaimnieki māju mūrēšanai. Tagad jau tur vairāk nekā nav.” Tomēr to „neko” ir vērts apskatīties. Lielas akmeņu kaudzes atrodas gar visu kalna lēzeno ziemeļu malu, un abos galos, kuri izskatās norakti. Stāvākajā malā akmeņu nav. Un kas interesanti, lielākā daļa akmeņu ir skaldīti.

Tālāk braucam gandrīz pa stāvošu ūdeni. Vēl pēc pāris līkumiem redzamas mājās stāvajā kreisajā krastā, un tālu priekšā arī labajā. Pabraucot garām, uzriez pie ūdens, kreisajā krastā upes līkumā redzams milzīgs akmens. Tai pašā līkumā, mazliet tālā k ērta izkāpšana. Laba nometnes vieta. „Akotu” saimnieki neiebilst.

100 uz leju stāvajā krastā dižozols.

5. Akotu ozols (apkārtmērs 7,5 m). Ir vērts rāpties augšā pa stāvo nogāzi, lai aplūkotu tuvumā vienu no varenākajiem Latvijas kokiem. Milzīgs dobums, kurā vienlaicīgi var ieiet pat vairāki cilvēki, sevišķi ja viens otram uz pleciem uzkāpj.

Tālāk upe kļūst straujāka, ietek mežā. Krastā un ūdenī parādās lielāki laukakmeņi. Pēc 10 minūtēm parādās skaists, sakopts labais krasts.

6. „Raitas” Sakoptā krasta galā avots pārsegts ar šīfera jumtu. Dziednieki atzinuši to par svētavotu.

Pēc pusstundas brauciena līkums pa kreisi.

7. Smilšakmens atsegums labajā krastā. Ap 5 m garš, vietām līdz 5 m augsts. Skaists, lielākais uz Ogres. Un pat bez skrāpējumiem! Pēc pāris līkumiem labajā krastā māja.

8. „Tomēni”. Skaista plāva nometnei. Naktsmītnes mājā vai sienaugšā. Pirts gan esot pašu saimnieku lietošanai.

Vēl pēc pāris līkumiem labajā krastā drupas. Esam nobraukuši pusceļu. Līdz Glāzšķūnim ap 15 km.

9. Dzelmju dzirnavu drupas. Upē dambītis, kas labā ūdenī braukšanu padara daudz jautrāku. Krastā varenas drupas, kuras bija sāktas atjaunot par HES. Ir vērts

izkāpt un apskatīties, cik „gruntīgi” būvēja pirms 80 gadiem. Vēl jo tāpēc, ka agri vai vēl šo būvi atjaunos (cerams, ne par 6 m HES-u, grāmatas izdošanas brīdī HES-a būvētājas vēl ķepurojās), un tad to apskatīt varēs tikai pa gabalu.

Pēc līkuma tilts. Nobrukts pusceļš, ap 15 km.

10. Ķeguma – Madlienā šosejas tilts. Labajā krastā varam izmantot vienu no ļoti retām iespējām braucienā pa Ogri – iepirkties. Krastā augšā Bekubodes maizes ceptuve. Maize dārga (nav jau supermārkets) un laba. Kreisajā krastā Beku līcis, agrāk slavena plostnieku apstāšanās vieta. Tagad brīvdabas estrāde, atpūtas vieta. Nometnes vieta?... Lēdmanes jaunieši slaveni ar savām akmeņu mētāšanas tradīcijām.

Upe kļuvusi platāka, dažādākā, mežaina. Pēc 10 minūtēm kreisajā krastā Lobes ieteka, un 50 m pa Lobi uz augšu dzirnavas.

11. Lobes dzirnavas. Tās pašas, kurās par „galma muzikantu” bija tautas iemīļotais dziesminieks Eduards Roženstrauhs. „Vecās likteņdzirnas” ir tieši šīs dzirnavas. Ehh... tagad tur latviešu dziesmas vairs nedzied. Tagad tur skan sveša valoda. Bet paskatīties mēs drīkstam, ejot pa Lobes tauvas joslu. Paskatīties un padomāt: „Kas notiks ar mūsu, „dziedātāju”, tautu, ja mēs tik viegli atteiksimies no savu labāko dziesmu un dziesminieku piemiņas? Un ja nu tas pats, kas notika ar vienīgajām Latvijā izgatavotajām, šajās dzirnavās līdz pat 2002. g. saglabātajām, 100 gadus vecajām malšanas iekārtām? Nodeva metāllūžņos”.

Lobes kreisajā krastā, pie pašas Ogres skaista, 19. gs. būvēta māja, un apkārt lieli būvdarbi. Bija krogs, tad tautas nams, tagad būšot atkal krogs, arī tūristu bāze. Paskatīsimies. Cerēsi, ka būs laba vieta, kur iestiprināties, pārļaut nakti, atpūsties, saremontēt inventāru.

*Ogres novada TIC piezīme: Šai vietā atrodas atpūtas komplekss „Lobes krogs”.

Naktsmītnes viesu mājā, kafejnīca, pirts, ugunsкура vietas, telšu vietas.

Sīkāka informācija www.lobes-krogs.lv vai pa tālr. 28663484

Pēc 100 m upes kreisajā krastā atrodas atpūtas vieta „Saliņas”. Telšu vietas, naktsmītnes klētiņā uz matračiem vai cisu maisiem, melnā lauku pirts, volejbola un futbola laukumi, ugunsкура vietas, traileru vietas.

Sīkāka informācija pa tālr. 29331491

Aptuveni pēc 300 m upes labajā krastā atrodas atpūtas vieta „Paparžu līcis”. Telšu vietas, volejbola laukums, piknika un ugunsкура vietas.

Sīkāka informācija pa tālr. 29220979

Pēc pāris līkumiem dambja paliekas.

12. Vilkaušu dzirnavu dambis. Stiprā ūdenī bīstams. Sevišķi nobrauciens pa labo malu.

Vēl pēc pāris līkumiem kreisajā krastā skaists smilšakmens atsegums. Pēc līkuma kreisajā krastā avots. Tek no caurules. Upe vairs netek, paliek platāka, lēnāka, upē un karstos lieli laukakmeņi. Pēc līkuma smilšakmens atsegums. Pēc pāris līkumiem šosejas Ķegums – Madliena tilts. Līdz Glāzšķūnim paliek 10 km.

Mežs beidzas. Lēna, plata upe. Vietām nelielas, īsas krācītes. Krastos mājās. Daudz nometņu vietu – cik necik ērta izkāpšana, šādas tādas pļavas, kritalu kurināmā netrūkst. Bet skaistas, sakoptas vietas neredz. Ik pēc brīža kreisajā krastā pazib mašīnas – Lielvārdes ceļš.

Pēc 40 minūšu brauciena ass līkums pa labi. Kreisas krasts stāvs, ar gravu. Augšā lielceļš. Upi šķērso 3 elektrības vadi. Labais krasts lēzens, apaudzis ozoliem.

13. „Jaunķērpji”, ideāla vieta nometnei. Saimnieki piedāvā arī naktsmājās. Pirts nodegusi, bet būs jauna.

Pēc 15 minūšu brauciena upē parādās neparasti lielas salas. Var redzēt kā upe „staigā” – vienu pavasari plūst tur, otru jau citur, un tad atkal atgriežas. Trošu tiltiņš. Labajā krastā parādās mežs. Gadās pa krācītei. Bet tūlīt arī beidzas. Upe atkal slinki plūst cauri laukiem. Pēc 15 minūtēm kreisajā krastā redzamas it kā spēcīgs avots no lielas caurules. Patiesībā apkārtējo tīrumu meliorācijas un iztaisnotas meža upītes kolektors. Tālāk upe kļūst mazliet interesantāka, gadās pa krācītei. Pēc 10 minūtēm labajā krastā, blakus smilšu sēklim (lieliska peldvieta) parādās lapene.

14. „Kalniņi”. Ļoti ērta izkāpšana smilšainā pludmalē. Jauka nometnes vieta, nojume apgādāta ar elektrību. Turklāt, kas nebūt nav mazsvarīgi, skaista, laipna saimniece.

Tālāk pēc 1 min. brauciena trošu tiltiņš, un uzreiz aiz līkuma labajā krastā pieteka Aiviekste. Vēl 1 minūtes gandrīz stāvošs ūdens, jo braucam pa dzirnavu dīķi.

15. Straumes dzirnavas kreisajā krastā. Ērta izkāpšana, no apakšas iebrūcot derivācijas kanālā. Ir vērts apskatīt senos mūrus, arī pamieļot acis ar dolomīta atsegumiem upes abos karstos. Tai pašā kreisajā krastā augšā skaista nometnes vieta. Saimnieks piedāvā arī naktsmājās.

Uzreiz aiz dzirnavām – trošu tiltiņš. Sākās vien no skaistākajiem lejteces posmiem. Straume, nes, vietām uzšūpojot arī stiprāk. Skaisti noauguši, stāvi krasti ar dolomīta atsegumiem.

Pēc 10 minūtēm sākas Glāzšķūnis. Jau 18. gs. tur bija pudeļu fabrika, kurā kopā strādāja vecitābnieki un vācu amatnieki. Bija Zaļais un Baltais Glāzšķūni, atkarība no izgatavojamo pudeļu krāsas. Tagad gan vecās ražotnes apskatīt vairs nevar. Palikušas knapi pamanāmas mūru paliekas un stikla lauskas.

10 minūtes braucam cauri sakoptai videi, vārda labajā nozīmē (pēdējos gados aiz šīs frāzes slēpušies daudzi, mūsu dabīgo, dzīvo vidi pārveidojuši, kropļojoši projekti). Sevišķi labais krasts iztīrīts, izveidotas taciņas, uzstādīti soliņi, izveidotas ugunsкура vietas. Privātīpašums. Priekšā parādās šosejas Ķegums – Sigulda tilts. Tomēr ir vērts izkāpt 100 m pirms tilta labajā krastā. Gan lai varētu aiziet uz veikalu iepirkties. Gan vēl jo vairāk lai apskatītu vareno dižkoku, kurš tur pat upmalā saskatām jau no krasta.

16. Jāņozols (5,4 m) Vai tur senāk Jāņi svinēti, vai to stādījis kāds slavens Jānis? Vietējie iedzīvotāji neatmin. Zin tikai, ka zem tā saknēm ir rakušie un meklējuši zeltu. Vai atraduši? Neviens nezina. Varbūt zelts vēl guļ turpat?

Šosejas tilts arī ir interesants: jaunā dzelzsbetona konstrukcija uzlikta uz vecās laukakmeņu mūra „kājas”.